

Cuprins

I. Măsurile de probațiune: aspecte terminologice, rațiunile reglementării, perspectiva istorică, enumerare și clasificare	5
I.1. Aspecte terminologice.....	5
I.1.a. Definiția măsurilor de probațiune.....	5
I.1.b. Perspectiva juridică execuțională.....	10
I.1.c. Natura juridică a măsurilor de probațiune.....	13
I.1.d. Scopul și funcțiile măsurilor de probațiune.....	17
I.2. Rațiunile reglementării măsurilor de probațiune.....	19
I.2.a. Contextul supraîncarcerării.....	20
I.2.b. Contextul civilizării (umanizării) pedepselor.....	23
I.2.c. Contextul normativ internațional.....	25
I.2.d. Contextul jurisprudenței C.E.D.O.....	26
I.2.e. Scopul reducerii riscului de recidivă.....	27
I.2.f. Scopul creșterii șanselor de reeducare și resocializare.....	28
I.2.g. Scopul excluderii efectelor nefaste extrapersonale și pe termen lung, specifice pedepselor carcerale.....	29
I.2.h. Scopul creșterii șanselor de reparare a prejudiciilor cauzate prin infracțiune.....	30
I.2.i. Scopul reducerii costurilor financiare ale administrării justiției penale în faza ei de executare.....	32
I.2.j. Concluzii asupra rațiunilor reglementării.....	34
I.3. Perspectiva istorică.....	35
I.4. Măsurile de probațiune în stadiul actual al legislației.....	40
I.4.a. Enumerarea măsurilor de probațiune.....	41
I.4.b. Clasificarea măsurilor de probațiune.....	45
II. Entitățile care dețin competențe în materia executării măsurilor de probațiune	63
II.1. Aspecte introductive.....	63
II.2. Clasificarea entităților care dețin competențe în materia executării măsurilor de probațiune.....	65
II.3. Instanțele care dețin competențe în materia executării măsurilor de probațiune.....	66
II.3.a. Instanța de executare.....	68
II.3.b. Judecătorul delegat cu executarea.....	70

II.3.c. Instanța care a pronunțat în primă instanță amânarea aplicării pedepsei ori suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.....	72
II.3.d. Instanța care a dispus liberarea condiționată.....	77
II.3.e. Instanța care judecă ori a judecat în primă instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea amânării aplicării pedepsei, a suspendării executării pedepsei sub supraveghere ori a liberării condiționate.....	79
II.3.f. Concluzii.....	81
II.4. Serviciile de probațiune – sistemul național de probațiune.....	82
II.4.a. Scurt istoric al agențiilor de probațiune din România.....	83
II.4.b. Principiile sistemului național de probațiune.....	85
II.4.b.1. Principiul legalității.....	86
II.4.b.2. Principiul respectării hotărârilor judecătorești.....	89
II.4.b.3. Principiul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.....	91
II.4.b.4. Respectarea demnității umane.....	93
II.4.b.5. Respectarea vieții private și de familie.....	94
II.4.b.6. Interzicerea discriminării.....	95
II.4.b.7. Principiul respectării confidențialității și al protecției datelor cu caracter personal.....	98
II.4.b.7. Principiul managementului de caz.....	100
II.4.b.8. Principiul individualizării.....	102
II.4.b.9. Principiul cointeresării persoanei supravegheate.....	103
II.4.b.10. Principiul pluridisciplinarității.....	106
II.4.b.11. Principiul respectării dreptului la informare.....	106
II.4.b.12. Principiul profesionalismului și integrității în activitatea de probațiune.....	107
II.4.c. Structura sistemului național de probațiune.....	110
II.4.c.1. Dimensiunea centrală a Direcției Naționale de Probațiune.....	110
II.4.c.2. Dimensiunea teritorială a Direcției Naționale de Probațiune.....	118
II.5. Organele de poliție și alte organe de ordine publică, precum și alte instituții care dețin competențe în materia executării măsurilor de probațiune.....	129
II.6. Instituțiile din comunitate care dețin competențe în materia executării măsurilor de probațiune.....	137
II.6.a. Lista cuprinzând instituțiile din comunitate.....	139
II.6.b. Categoriile instituțiilor din comunitate.....	140

II.6.c. Diferențe de regim juridic între cele două categorii de instituții din comunitate	142
II.6.c.1. Abilitarea	143
II.6.c.2. Obligativitatea desfășurării activității.....	146
III. Executarea măsurilor de probațiune în general.....	147
III.1. Punerea în executare, îndrumarea și controlul exercitate de judecătorul delegat cu executarea.....	148
III.1.a. Punerea în executare.....	148
III.1.b. Îndrumarea și controlul exercitate de judecătorul delegat cu executarea.....	159
III.1.b.1. Rezolvarea unor incidente ivite pe parcursul executării	160
III.1.b.2. Soluționarea plângerilor formulate împotriva deciziilor consilierului de probațiune	162
III.1.b.3. Aplicarea amenzii judiciare	163
III.1.b.4. Acordarea abilitării instituțiilor din comunitate.....	164
III.2. Supravegherea exercitată de serviciile de probațiune	165
III.2.a. Competența teritorială și funcțională în supravegherea majorilor	167
III.2.b. Continuitatea în supraveghere	168
III.2.c. Dosarul de probațiune.....	169
III.2.d. Componentele supravegherii.....	170
III.2.d.1. Informarea persoanei cu privire la procesul de supraveghere.....	171
III.2.d.2. Evaluarea inițială (riscuri, nevoi, clase de supraveghere).....	173
III.2.d.3. Prima întrevedere	186
III.2.d.4. Individualizarea administrativă realizată de consilierul de probațiune.....	188
III.2.d.5. Planul de supraveghere.....	190
III.2.d.6. Controlul și asistarea în procesul de supraveghere.....	192
III.2.d.7. Colaborarea cu judecătorul delegat cu executarea, cu instituții din comunitate, precum și cu alte autorități sau instituții publice.....	201
III.2.d.8. Monitorizarea procesului de supraveghere	207
III.2.d.9. Evaluarea finală a procesului de supraveghere.....	208
III.3. Asigurarea executării de către instituțiile din comunitate	209
III.4. Regularizarea executării de către instanțe.....	213
III.4.a. Competența de a soluționa contestația la executare.....	214

III.4.b. Individualizarea judiciară ulterioară a măsurilor de probațiune	219
III.4.c. Anularea și revocarea amânării, suspendării și liberării condiționate	221
IV. Executarea măsurilor de probațiune în special	228
IV.1. Prezentarea la serviciul de probațiune	228
IV.1.a. Convocarea persoanei supravegheate, prima întrevedere	231
IV.1.b. Întrevederile ulterioare, calendarul întrevederilor	236
IV.2. Primirea vizitelor consilierului de probațiune	241
IV.3. Anunțarea schimbării locuinței și a deplasărilor	245
IV.4. Comunicarea schimbării locului de muncă	250
IV.5. Comunicarea de informații și documente referitoare la mijloacele de existență	253
IV.6. Urmarea unui curs de pregătire școlară ori de calificare profesională	255
IV.7. Prestarea muncii neremunerate în folosul comunității	266
IV.7.a. Acordul prealabil al infractorului	267
IV.7.b. Individualizarea ulterioară judiciară și administrativă	271
IV.7.c. Controlul, coordonarea și organizarea executării, funcții și aspecte temporale – standarde minime	274
IV.8. Frecventarea unuia sau mai multor programe de reintegrare socială	283
IV.9. Supunerea la control, tratament sau îngrijire medicală	288
IV.10. Interdicția de comunicare ori de apropiere de unele persoane	295
IV.10.a. Individualizarea judiciară	297
IV.10.b. Individualizare administrativă – permisiuni	298
IV.11. Interdicția de a se afla în anumite locuri ori la anumite manifestări publice	301
IV.12. Interdicția de a conduce anumite vehicule	304
IV.13. Interdicția de deținere, folosire și port de arme	309
IV.14. Interdicția de a părăsi țara	313
IV.15. Interdicția de a ocupa sau exercita o funcție, profesie, meserie ori de a desfășura o anumită activitate	318
Concluzii	325
Anexa 1. Sinteza propunerilor <i>de lege ferenda</i>	328
Anexa 2. Sinteza jurisprudenței	342
Bibliografie	353

colecția monografii

ANDREI-DORIN BĂNCILĂ

EXECUTAREA MĂSURILOR DE PROBAȚIUNE

ANDREI-DORIN BĂNCILĂ

EXECUTAREA MĂSURILOR DE PROBAȚIUNE

Universul Juridic
București
-2020-

Măsurile de probațiune: aspecte terminologice, rațiunile reglementării, perspectiva istorică, enumerare și clasificare

I.1. Aspecte terminologice

Prezentul demers de cercetare se cuvine să înceapă prin a explica ce înseamnă obiectul său de studiu, cu alte cuvinte, cum se definește instituția măsurilor de probațiune, dar și prin a lămuri perspectiva din care măsurile de probațiune vor fi studiate, anume perspectiva juridică execuțională, una deosebit de importantă pentru a se asigura eficiența politicilor penale ale statului.

De asemenea, pentru a avea o imagine completă asupra măsurilor de probațiune din perspectivă execuțională, credem că este important să ne preocupăm și de studiul naturii juridice a măsurilor de probațiune, dar și de aflarea scopului acestora și de cercetarea funcțiilor prin intermediul cărora măsurile de probațiune încearcă să-și atingă scopul pentru care au fost edictate.

În această secțiune de început vom realiza și o trecere în revistă a măsurilor de probațiune din dreptul românesc, pentru a contura o direcție bine stabilită a studiului.

○ I.1.a. Definiția măsurilor de probațiune

Demersul de a defini măsurile de probațiune, în cadrul dreptului intern, nu este unul tocmai lesnicios, deoarece legiuitorul național nu a dat o definiție oficială a instituției (deși, în *Expunerea de motive*, care a însoțit înaintarea la Parlament a proiectului Noului Cod penal, se arată că necesitatea reșezării în limite normale a tratamentului sancționator a fost unul dintre factorii determinanți ai adoptării noii legislații penale), la fel cum nici doctrina nu s-a preocupat îndeajuns să încadreze din punct de vedere teoretic trăsăturile măsurilor de probațiune în limitele unui concept bine conturat.

Deosebit de importante pentru încercarea noastră de a defini măsurile de probațiune sunt demersurile autorilor români¹ care s-au preocupat de cercetarea alternativelor la pedepsele privative de libertate.

Unii autori² s-au preocupat a defini sistemul probațiunii din țara noastră, dar aceste definiții, deși ne sunt de ajutor în demersul de conturare a conceptului măsurilor de probațiune, nu pot constitui o sursă suficientă, deoarece sistemul probațiunii are o arie de cuprindere diferită de cea a măsurilor de probațiune.

Doctrina străină are preocupări mult mai vechi în ceea ce privește probațiunea ca instituție a dreptului penal. Unul dintre cei mai cunoscuți autori în domeniu a arătat că noțiunea de probațiune induce, din punct de vedere al etimologiei literale, ideea de dovadă, de testare, care este folosită și în alte domenii decât cel al dreptului penal, cu același înțeles (de exemplu, în dreptul muncii, un angajat începător se poate afla în perioada de probă, în care îi sunt testate abilitățile, competențele necesare locului de muncă respectiv, în care trebuie să dovedească dacă este potrivit pentru acel post)³.

Cu toate că, așa cum am arătat, între măsurile de probațiune și probațiunea sau sistemul probațiunii nu se poate pune semnul egalității, între cele două concepte există o strânsă legătură, măsurile de probațiune fiind alcătuite din acele obligații, restricții, interdicții, sarcini care fac posibilă supravegherea persoanelor aflate sub autoritatea probațiunii. Cu alte cuvinte, am putea spune că măsurile de probațiune sunt instrumentele, mijloacele prin care probațiunea se aplică.

Nu trebuie să punem semnul egalității nici între măsurile de probațiune și serviciul de probațiune, pentru că, așa cum vom arăta mai jos, chiar dacă una dintre atribuțiile funcționale ale serviciului de probațiune este de a implementa măsuri de probațiune, aria de competență funcțională a acestuia este mai întinsă.

O sursă importantă asupra căreia ne-am îndreptat atenția în încercarea de a defini măsurile de probațiune a reprezentat-o documentele normative de nivel internațional, care au avut ca obiect de reglementare probațiunea și alternativele la pedepsele carcerale.

---

¹ Dintre aceștia îi menționăm pe profesorul I. Chiș, cu a sa lucrare, sugestiv intitulată, *Pedepsele necarcerale ale secolului XXI* și pe L. Coraș, cu lucrarea *Sancțiuni penale alternative la pedeapsa închisorii*, ambele lucrări apărute în anul 2009.

² G. Oancea, *Probațiunea în România. Evaluări normative și sociologice*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 87.

³ R. Canton, *Probation. Working with offenders*, Ed. Routledge, New York, 2011.

Astfel, un document deosebit de important este reprezentat de *Recomandarea CM/Rec (2010)1 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei*⁴. Acest act normativ definește probațiunea ca instituția care se referă la implementarea în comunitate a sancțiunilor și măsurilor definite de lege și impuse unui delincvent și care include un șir de activități și intervenții, care implică supraveghere, îndrumare și asistență ce are ca scop incluziunea socială a delincventului, precum și contribuirea la siguranța comunității.

Un alt document important pentru definirea măsurilor de probațiune este *Decizia-cadru 2008/947/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008, privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești și al deciziilor de probațiune în vederea supravegherii măsurilor de probațiune și a sancțiunilor alternative*. După cum se poate observa din chiar titlul acestui act normativ cu efecte asupra statelor membre ale Uniunii Europene, el are ca obiect de reglementare, între altele, *măsurile de probațiune*.

La art. 2 par. 7 din *Decizia-cadru 2008/947/JAI* sunt definite expres *măsurile de probațiune ca obligații și măsuri de constrângere impuse de o autoritate competentă unei persoane fizice, în conformitate cu legislația națională a statului de condamnare, în legătură cu o condamnare cu suspendare, o condamnare cu amânarea aplicării pedepsei sau o liberare condiționată*.

Un alt document internațional de o deosebită însemnătate este cel în care sunt cuprinse *Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate*, cunoscute ca *Regulile de la Tokyo*⁵, care se referă la probațiune ca la niște măsuri neprivative de libertate, menite să realizeze un tratament al delincvenților în mediul deschis, în ideea evitării încarcerării.

Tot la măsuri penale a căror executare are loc în comunitate și a căror punere în executare intră, ca regulă, în competența serviciilor de probațiune, se referă și *Recomandarea R(92)16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate*⁶. Acest act normativ definește noțiunea de măsuri aplicate în comunitate, împreună cu cea de sancțiuni aplicate în comunitate, *ca sancțiuni și*

---

⁴ Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010, la cea de-a 1075-a adunare a Vice-miniștrilor.

⁵ *Regulile de la Tokyo* au fost adoptate în cea de-a 68-a ședință plenară a Națiunilor Unite, din 14 decembrie 1990.

⁶ Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a Delegațiilor de Miniștri.